

ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်း
အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဗဟိုအဆင့် ညှိနှိုင်းအစည်းဝေးပွဲတွင်
ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးဒေါက်တာမြင့်ထွေး ပြောကြားခဲ့သည့်
(အချက်အလက်များသိရှိရန် မိန့်ခွန်း ကောက်နုတ်ချက်မူကြမ်း)
(Draft)

နေပြည်တော်၊

ဩဂုတ်လ (၁၈)ရက်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်

- ယနေ့အခမ်းအနားသို့ ကြွရောက်လာကြသော ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီး၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အစိုးရအဖွဲ့ဝန်ကြီး၊ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ အမြဲတမ်းအတွင်းဝန်များ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ ပါမောက္ခချုပ်များ၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်များ၊ ညွှန်ကြားရေးမှူးများ၊ ဒုတိယပါမောက္ခချုပ်များ၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် ကျန်းမာရေးဦးစီးဌာနမှူးများ၊ မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး အမျိုးသမီးရေးရာကော်မတီ နာယကကြီးများ၊ မြန်မာနိုင်ငံ မိခင်နှင့်ကလေးစောင့်ရှောက်ရေးအသင်း ဥက္ကဋ္ဌ၊ ရင်ခွင်မဲ့ကလေးများ လျှော့ချရေးနှင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအသင်း (ဗဟို) ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ ကျောင်းသားသမဂ္ဂကိုယ်စားလှယ်များ အားလုံး မင်္ဂလာပါလို့ နှုတ်ခွန်းဆက်သခဲ့ပါကြောင်း၊
- နိုင်ငံ၏အနာဂတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ခိုင်မာစေရန် ကျန်းမာသန်စွမ်းပြီး စိတ်ဓာတ်စွမ်းရည်ပြည့်ဝသော နိုင်ငံသားများ မွေးထုတ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများသည် အခြေခံအုတ်မြစ်သဖွယ် အရေးကြီးပါကြောင်း၊
- အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်၏ ရွေးကောက်ပွဲကြေညာစာတမ်း၊ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍတွင်ပါဝင်သည့် “ကလေးသူငယ်များအား ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်ကောင်းများနှင့် ဗဟုသုတရှိစေရန်၊ ကူးစက်ရောဂါများ ကာကွယ်နိုင်ရန်၊ ကျန်းမာဖွံ့ဖြိုးသော လူငယ်များဖြစ်စေရန် ရည်ရွယ်၍ ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်သွားမည်”ဟု ပါဝင်

ခဲ့ပြီး မိမိပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးအဖြစ် စတင်တာဝန်ယူခဲ့စဉ် (၂၀၁၆)ခုနှစ်၊ ဧပြီလ (၁) ရက်နေ့တွင် ပြောကြားခဲ့သည့် မိန့်ခွန်း၌လည်း ကျန်းမာရေး နှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနအနေဖြင့် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်မည့် လုပ်ငန်း များတွင် ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများ ပါဝင် ပါကြောင်း၊

- ကျောင်းအခြေပြုကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန တစ်ခုတည်းဖြင့် လုံးဝဆောင်ရွက် ချိမရပါကြောင်း၊ ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနအပါအဝင် နီးနွယ်သက်ဆိုင်သည့် ဝန်ကြီးဌာန၊ ဦးစီးဌာန၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ် အစိုးရအဖွဲ့များ၊ အစိုးရ မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်းများအားလုံး ပူးပေါင်း ပါဝင်၍ မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်အရေးကိစ္စသဖွယ် ဆောင်ရွက်ကြမှသာ အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးအဆင့်မြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်း အကြောင်းအရာ (၇)ရပ်ကို အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် “ကျန်းမာရေး အဆင့်မြှင့် ကျောင်းလုပ်ငန်းများ အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ရေး အမျိုးသား အဆင့် နှီးနှောဖလှယ်ပွဲ” ကို (၂၀၁၉)ခုနှစ်၊ ဇွန်လ (၁၂)ရက်နေ့နှင့် (၁၃) ရက်နေ့တို့တွင် ကျင်းပခဲ့ပါကြောင်း၊
- အခြေခံပညာကျောင်းများနှင့် တက္ကသိုလ်များတွင် ပါမောက္ခချုပ်များ၊ ကျောင်းအုပ်ကြီးများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ မိဘများ၊ ကျောင်းသား၊ ကျောင်း သူများ၊ မိဘဆရာအသင်းများ၊ ကျောင်းသားသမဂ္ဂ ကိုယ်စားလှယ်များမှ လုပ်ငန်းများတွင် ကိုယ်တိုင်ပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုရှိမှသာ လုပ်ငန်းများ ရေရှည် တည်တံ့ကာ အောင်မြင်နိုင်မည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊ ထိုသို့ ပါဝင်ဆောင်ရွက် နိုင်ရန်အတွက် တာဝန်ရှိသူများမှ လက်တွဲခေါ်ယူသွားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုလမ်းကြောင်း မှန်ကန်မှုရှိမရှိနှင့် အောင်မြင်မှု အခြေ အနေများကို စောင့်ကြည့်ခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်းကိုလည်း checklist များ အသုံးပြု၍ စနစ်တကျ လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- ထို့အပြင် အသုံးပြုသုတေသနများနှင့် အရည်အသွေး၊ အပြုအမူနှင့် သဘောထားခံယူချက်ဆိုင်ရာ သုတေသန (qualitative research) များကို တစ်ပါတည်းဆောင်ရွက်ကာ လုပ်ငန်းများ ပိုမိုတိုးတက်စေရေး လုပ်ဆောင် သွားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- သုတေသနပြုလုပ်ရန်အတွက် (၂၀၁၇-၂၀၁၈) ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် ကျပ်သန်း (၁၀၀၀)၊ (၆)လဘတ်ဂျက်တွင် သန်း(၅၀၀)၊ (၂၀၁၈-၂၀၁၉) ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် သန်း(၁၅၀၀) ခွင့်ပြုခဲ့ပါကြောင်း၊ (၂၀၁၉-၂၀၂၀)ဘဏ္ဍာနှစ်တွင် သုတေသန ဘတ်ဂျက်အတွက် ကျပ်သန်း(၃၀၀၀)လျာထားပါကြောင်း၊ implementation research ပြုလုပ်ရန်အတွက် ငွေကြေးအကုန်အကျ အလွန်မများ ပါကြောင်း၊ ကျောင်းကျန်းမာရေးတွင် implementation research ပြုလုပ် ရန်အတွက် general guideline, general line of action, plan of action ကို ဝန်ကြီးဌာနမှ ဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဒါမှသာလျှင် ကျောင်း ကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်သည့်အခါတွင်လည်း ပိုမိုအကျိုးရှိမည် ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- Implementation health research မှပညာရှင်များမှ အဓိကအနေဖြင့် qualitative research များကို လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ သုတေသန နှင့်ပတ်သက်ပြီး ပြင်ဦးလွင်မြို့တွင် အမျိုးမျိုးသောအကြောင်းအရာ၊ ခေါင်း စဉ်များကို ပုံမှန်သင်ကြားပေးနေပြီဖြစ်ကြောင်း၊
- ယနေ့ကျင်းပသည့် ဗဟိုအဆင့် ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးပွဲတွင် သဘောတရားများ ဆွေးနွေးခြင်းထက် လက်တွေ့ကျ၍ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အားလုံးတွင် အမှန်တကယ်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် လုပ်ငန်းများဆိုင် ရာ လမ်းပြမြေပုံ၊ မဟာဗျူဟာ၊ ဦးစားပေးအဆင့်အလိုက် လုပ်ငန်းစဉ်များ နှင့် လုပ်ငန်းကဏ္ဍအလိုက်တာဝန်ခွဲဝေ ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှု မူဘောင်များ ပေါ်ထွက်လာရေးကို အဓိကအလေးပေး ဆွေးနွေး သွားကြရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊

- တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အားလုံး၌ လုပ်ငန်းများကို သက်ဆိုင်ရာ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အစိုးရအဖွဲ့ ဝန်ကြီးချုပ်မှ ဦးစီးဦးဆောင်ပြု၍ ပညာရေးကဏ္ဍမှ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ပြီး ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားကဏ္ဍမှ ကျွမ်းကျင်မှုပိုင်းဆိုင်ရာ ပံ့ပိုးမှုများ ကူညီပေးသွားမည် ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ညှိနှိုင်းစည်းဝေးပွဲမှ ချမှတ်မည့် မဟာဗျူဟာ၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် လုပ်ငန်း မူဘောင်များကို တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်များအနေဖြင့် သက်ဆိုင်ရာ နေရာဒေသရှိ အခြေအနေအရပ်ရပ်နှင့် ကိုက်ညီစေရန်အတွက် အသေးစိတ် မွမ်းမံမှုများပြုလုပ်ကာ လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်သွား ရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်တစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြား လုပ်ငန်းအောင်မြင်စေနိုင်သည့်သော့ချက် အတွေ့အကြုံများ ဝေမျှခြင်းကို လည်း လုပ်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ကျောင်းများတွင် ဆရာမိဘအသင်း Parent Teacher Association (PTA) ရှိရန်လိုအပ်ပြီး active ဖြစ်အောင်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ဆရာဝန် လောကတွင် လူနာများသည် အရေးကြီးသလို၊ ကျောင်းအခြေပြုကျန်းမာ ရေး အဆင့်မြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းသည် ကျောင်းသားများမှ မည်ကဲ့သို့မြင်သည် ကို သိရှိရန်အတွက် ကျောင်းများတွင် focus group discussion ဖြင့် အနည်းဆုံး (၉)ယောက် (၁၀)ယောက်ဖြင့် ဆွေးနွေးစေလိုပါကြောင်း၊
- ထိုကဲ့သို့ ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော နေထိုင်စားသောက်မှု အသိအမြင် များရရှိကာ ခံယူချက်နှင့် အလေ့အကျင့်ကောင်းများဖြစ်လာစေရန်အတွက် အပြုအမူပြောင်းလဲ ဆက်သွယ်ပညာပေးခြင်းနှင့် မဟာဗျူဟာမြောက် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဆက်သွယ်ရေးပညာရပ်တို့ဖြင့် ဆောင်ရွက်သွားရမည် ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- လုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မာကာ အောင်မြင်မှုရရှိနိုင်ရေးအတွက် ပညာရေးကဏ္ဍနှင့် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားကဏ္ဍတို့မှ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်၊ ခရိုင်၊ မြို့နယ် အဆင့်ဆင့်တွင် ရင်းနှီးစွာ ချိတ်ဆက် ပူးပေါင်း

ဆောင်ရွက်သွားကြပါရန် တိုက်တွန်းလိုပါကြောင်း၊ ပါဝင်သူများသည် out of the box thinking, innovative thinking နှင့် စဉ်းစားစေလိုပါကြောင်း၊

- ပညာရေးမှူးများအပါအဝင် ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးများ၊ ဆရာ၊ ဆရာမများ၊ (PTA)အနေဖြင့်လည်း ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်သန့်ရှင်းရေးနှင့် ကျောင်းမုန့်ဈေးတန်းများတွင် ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းပြီး အာဟာရပြည့်ဝသော စားသောက်ကုန်များသာ ရောင်းချစေရေးကိုလည်း ပညာပေးစည်းရုံး၍ ဆောင်ရွက်သွားစေလိုပါကြောင်း၊
- ကျောင်းကျန်းမာရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ဇွန်လ (၁၂)ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်၏ အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် ပြောကြားခဲ့သည့်မိန့်ခွန်း၊ ပညာရေးဝန်ကြီး ပြောကြားခဲ့သည့်မိန့်ခွန်းနှင့် ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထောင်စုဝန်ကြီးပြောကြားခဲ့သည့်မိန့်ခွန်းများတွင် ဘာလုပ်သင့်သည်၊ ဘာလုပ်ရမည်ဆိုသည့် အချက်များပါဝင်ပါကြောင်း၊
- အဆိုပါလုပ်ငန်းအကြောင်းအရာ (၇)ရပ်ကို ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်း (၉)ခုနှင့် ချိန်ထိုးတိုက်ဆိုင်၍ တူညီရာလုပ်ငန်းများကို စုစည်းလုပ်ဆောင်သွားရမည်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတော်၏အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်တာဝန်ပေးထားသည့်အချက် (၇)ချက်၌ ကျောင်းများတွင် ဆေးလိပ်၊ ဆေးရွက်ကြီး၊ အရက်စွဲအန္တရာယ်၊ မူးယစ်အန္တရာယ် ကြိုတင်ကာကွယ်ခြင်း၊ မျိုးဆက်ပွားကျန်းမာရေးပညာပေးခြင်း၊ ယာဉ်အန္တရာယ်၊ လမ်းအန္တရာယ် တားဆီးကာကွယ်ခြင်း၊ ကျန်းမာသည့်လူနေမှုပုံစံများ (healthy lifestyle) နှင့် ဂိမ်းအလွန်အကျွံသုံးစွဲခြင်း အန္တရာယ်လျှော့ချ ခြင်းဖြစ်ပြီး ကွန်ပျူတာဂိမ်းသည် ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့မှ မူးယစ်စေတဲ့ ရောဂါအဖြစ် သတ်မှတ်ထားပါကြောင်း၊
- ကျောင်းကျန်းမာရေးလုပ်ငန်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကျောင်းများတွင် ဗဟုသုတ (knowledge) ရရန် လုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ မြို့နယ်ဆရာဝန်၊ တိုက်နယ်ဆရာဝန်၊ သွားဘက်

ဆိုင်ရာဆရာဝန်၊ သူနာပြု/ သားဖွားဆရာမများ၊ အခြေခံကျန်းမာရေး ဝန်ထမ်းပညာရှင်များ၊ ပညာရေးမှူးများ၊ အားကစားမှူးများနှင့် ဝိုင်းဝန်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ကြောင်း၊

- ကျန်းမာရေးနှင့်ညီညွတ်သော နေထိုင်စားသောက်မှုပုံစံ၊ အမူအကျင့်များနှင့် ကျန်းမာရေး အသိပညာဗဟုသုတများသည် ကျောင်းနေအရွယ် လူငယ် များမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့၏ မိဘ၊ ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေများထံသို့ ဆင့်ပွား ရောက်ရှိသွားမည်ဖြစ်၍ ပြည်သူများအားလုံးအတွက် အကျိုးရှိစေမည့် ကိစ္စရပ်များပင်ဖြစ်ပါကြောင်း၊
- ညှိနှိုင်းစည်းဝေးပွဲမှ ချမှတ်မည့် မဟာဗျူဟာ၊ လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် လုပ်ငန်း မူဘောင်များသည် realistic ဖြစ်ရမည်၊ လုပ်နိုင်တဲ့ doable ဖြစ်ရမည်၊ forward looking ဖြစ်ရမည်၊ sustainable ဖြစ်သည့် plan ကိုရေးဆွဲစေလို ပါကြောင်း၊ တိုင်းဒေသကြီး/ ပြည်နယ်အဆင့်တွင် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင် စေလိုပါကြောင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ ဦးဆောင်ပြီး indicative လုပ်သော်လည်း ဆက်လက်ပြီး ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဝန်ထမ်းများ၊ ကျောင်းအုပ်များ၊ ဆရာ/ ဆရာမများနှင့် ပါမောက္ခများ ဖြစ်ပါကြောင်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ ကျွမ်းကျင်မှုပိုင်း ဆိုင်ရာ strategic policy issues နှင့် ဘဏ္ဍာငွေပေးမည်ဟု ရည်ရွယ်ထား ပါကြောင်း၊
- ကျောင်းအခြေပြု ကျန်းမာရေးမြှင့်တင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ဝန်ကြီးချုပ် များနှင့် လူမှုရေးဝန်ကြီးများမှလည်း ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီး ဌာနကို ပံ့ပိုး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်စေလိုပါကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။